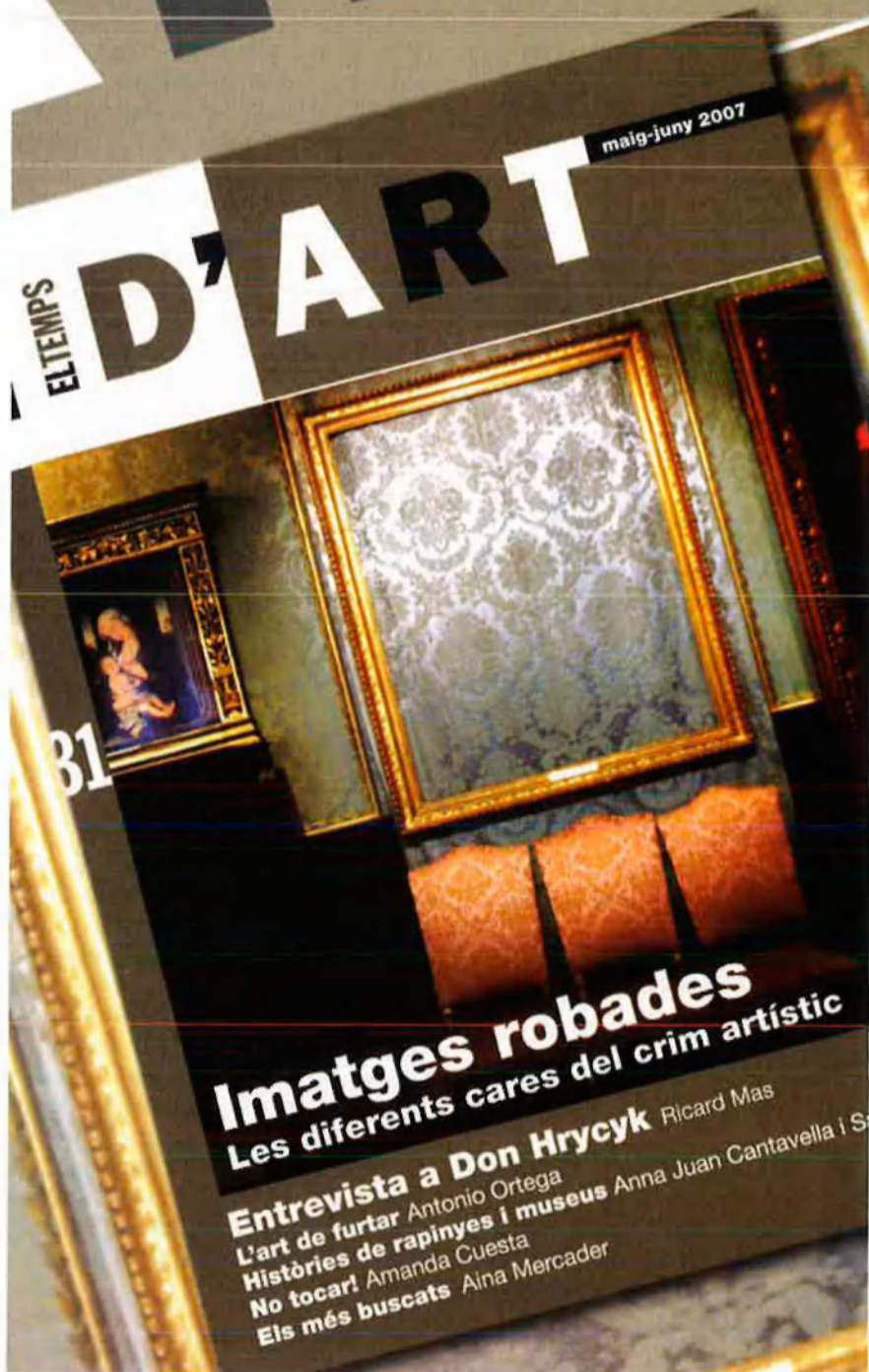

ja al seu
qui osc

València. Exposició Regional. Gran Casino' (Rodri

Un recorregut per l'arquitectura de principi del XX. Es va inaugurar el dia 15 de maig. "La mirada de l'arquitecte" és una acurada selecció de fotografies obtingudes amb càmera estereoscòpia i signades per l'arquitecte Demetri Ribes. Són un total de vuitanta, d'una col·lecció de vora vuit-centes, cedides per la família Guillot-Ribes a la càtedra que porta el seu nom i de la qual és responsable la professora Inmaculada Aguilar, comissària de l'exposició. Aguilar, que és, sense dubte, qui més sap de la trajectòria personal i professional de Ribes, agraeix sincerament la col·laboració de la família: "És un material amb un gran valor sentimental i, a banda, molt delicat. Per això és normal que la cessió es fera amb un cert recel, però la veritat és que s'han portat extraordinàriament bé."

A l'entrada, hi ha una vitrina que conté els aparells fotogràfics de l'arquitecte. Es tracta de càmeres sistema Vérascope de la casa Richard, que plasmaven la imatge sobre plaques de vidre de 6 centímetres per 13. "Les làmines són tan fines que manipular-les resultava extremament complicat", apunta Inmaculada Aguilar. L'exposició, de fet, no són les fotografies originals, sinó reproduccions digitals fetes a partir d'aquestes plaques. La tasca de digitalitzar-les fou encarregada a

Ribes: la baula perduda entre arquitectura i fotografia tridimensional

Demetri Ribes és un dels arquitectes valencians més importants de la primera del segle XX. És conegut, i reconegut, per haver construït un dels edificis més emblemàtics de València: l'Estació del Nord. Però Ribes, que sobretot era un home modern, tenia un interès enorme per tot allò que es feia al seu temps. La mostra "La mirada de l'arquitecte. Demetri Ribes i la seua càmera estereoscòpica" ens apropa a una de les facetes ocultes d'aquest arquitecte: la fotografia.

dos laboratoris fotogràfics reconeguts, que han fet un treball fantàstic. Aguilar assenyala que "per vist que no fa servir una tecnologia gaire sofisticada i

que es tracta d'un fotògraf afeccionat, les fotos tenen una qualitat increïble". De fet, les reproduccions a escala més gran no han perdut ni nitidesa ni color,

amb unes escales de grisos de gran riquesa.

L'exposició s'estructura en quatre parts ben diferenciades, com explica la comissària: "En examinar el material, em vaig adonar que es podia classificar sota quatre epígrafs: la trobada amb la història, que recull fotografies d'edificis de ciutats on Ribes anava per motius de feina, com ara Toledo, Segòvia, Sevilla o Saragossa; la dialèctica amb el present, que aplega les instantànies de les obres que es construïen en la seua època; moments d'actualitat, on hi ha imatges molt belles i d'alt valor testimonial sobre fires, festes populars i exposicions; i, finalment, l'arquitectura ferroviària i la quotidianitat de l'obra, on es pot resseguir l'evolució de les construccions que ell mateix dirigia."

El valor de les fotografies, a banda de descobrir una faceta de Demetri Ribes pràcticament desconeguda pel públic, és, sobretot, històric i testimonial. Ribes treballava d'arquitecte de la Companyia de Ferrocarrils del Nord i viatjava molt. Va tenir l'oportunitat d'entrar en contacte amb tots els corrents constructius de l'època, que valorava igualment: des de l'eclecticisme al modernisme, passant pel neogòtic o el neoàrab, per bé que ell era pròxim, sobretot, a les tesis secessionistes de l'austriac Otto Wagner, que va revolucionar la fisonomia de Viena. "Totes les fotos que hi ha ací són anteriors a 1910. Molts dels edificis retratats se'ns revelen tal com eren abans d'ésser declarats monuments històrics i d'haver passat, per tant, les obligades intervencions de restauració. Algunes altres se'ns mostren quan encara estaven per acabar, com és el cas de la Casa Milà de Gaudí o l'Estació del Nord. I, sobretot, són un testimoni d'excepció sobre la gent, els costums, etc.", subratlla Inmaculada Aguilar.

La fascinació per la tridimensionalitat. La peculiaritat de les fotografies, i aquest és un dels principals atractius de la mostra, és que mostren la imatge en tres dimensions. Impreses en paper, aquest efecte es perd i l'única representació possible són dues fotografies que, al primer colp d'ull, semblen idèntiques, però que, en realitat, són distintes, perquè són les imatges que cadascun dels nostres ulls envia al

'València. Estació del Nord, Molls de mercaderies. Visita final d'obra del moll de mercaderies obert (L. Grassat i D. Ribes).

'València. Exposició Regional. Vista del Gran Casino (Rodríguez Martín) i la gran pista'.

cervell i aquest acobla per donar-nos la sensació de profunditat. Les fotografies estereoscòpiques es miraven amb unes ulleres especials, amb vidres en forma de prisma estroncat que feien la mateixa funció que el cervell.

Aquest divertiment es va posar molt de moda a la darrerria del segle XIX i la primera del XX, de manera comparable a la febre per la lomografia en aquest canvi de segle. Totes dues tendències empen tecnologies barates, fàcils d'utilitzar i que busquen la fotografia natural i espontània, sense gaires pretensions. Aguilar explica que "l'estereoscòpia havia començat en 1850. Al principi, l'efecte tridimensional s'aconseguia posant dues càmeres en el mateix eix que es disparaven successivament; després es va simplificar, els aparells es tornaren compactes i barats. Ribes era un home modern, que s'interessava per totes les innovacions del seu temps i no és estrany, doncs, que acabara descobrint la fotografia estereoscòpica".

En cadascuna de les parts de l'exposició, hi ha una pantalla de televisió que cal observar detingudament amb unes

ulleres especials, com aquelles que donen als cinemes 3D i que agraden tant als menuts i als grans. Amb les ulleres, hom veu les imatges que es projecten a la pantalla com les veia Ribes a través del seu objectiu: amb relleu i profunditat. De fet, descobert el truc, és fàcil d'adonar-se que totes les fotos de Ribes són preses amb un enfocament clarament intencionat. Busca els escorços, les figures en primer pla, la superposició forçada d'elements... Sobretot juga amb l'arquitectura, amb les columnes i les escales, amb balconades i funerals, amb les ones sobre l'aigua i les estructures de metall.

En la segona part de l'exposició, on es reuneixen les instantànies sobre edificis en construcció, ens hi espera una sorpresa: dues fotografies en color del terrat de la Casa Milà, on s'aprecia perfectament la llum del sol incidint sobre el trencadís de colors que recobreix les formes arrodonides d'aquesta construcció modernista tan emblemàtica. No són acolorides: fan servir el sistema autocrom. "Ho he consultat amb experts en fotografia, però no han

Polifacètic Ribes

Demetri Ribes Marco (València, 1875-1921) era un home que es deixava entusiasmar per l'art, en el sentit més ampli. Tant per l'art del passat com pel del present. Primer estudià Ciències Físico-Matemàtiques a Barcelona i després es traslladà a Madrid, on va cursar la carrera d'Arquitectura. Allí s'imbuí de tot el debat teòric del moment sobre els corrents arquitectònics i en féu la tria pròpia. La seua obra és fonamentalment industrial: edificis fabrils i ferroviaris, oficines, garatges i magatzems. Va treballar d'arquitecte facultatiu de la Companyia de Camins de Ferro del Nord d'Espanya fins que morí, jove, a l'edat de 46 anys. Són seus els edificis bessons de l'Estació de Príncipe Pío, a Madrid; la magnífica Estació del Nord, a València, per a la qual va deixar, fins i tot, reserves de ceràmica per a futures restauracions; les drassanes comercials del Port de València; o la plaça de bous de Xàtiva. Ribes fou, a més, l'introduïdor del formigó en les construccions civils del País Valencià. La curiositat l'acompanyà fins al final. És aquest esperit modern de perpètua renovació allò que encara avui traspuen les seues obres.

sabut explicar-me com és possible que Ribes fera servir l'autocrom en època tan primerenca, perquè les imatges són de 1910. Sens dubte, són les fotos més antigues en color d'una obra de Gaudí", assegura la comissària.

L'exposició romandrà fins el proper 2 de setembre a la Sala Thesaurus de La Nau, antiga seu de la Universitat de València i, com diu Inmaculada Aguilar, "és perfecta per a adults i per a xiquets, per la vessant lúdica que ofereixen les pantalles i les ulleres de visió en 3D". Una oportunitat única d'acostar-se a una figura, la de Demetri Ribes, que potser no ha estat tan reivindicada com caldria.

Cristina Simón